

Volatiele melkprijs

De melkprijs lijkt grilliger dan ooit. Na jaren van pieken en dalen is één ding duidelijk: stabiliteit is verleden tijd. Wie in deze tijd melk produceert, vaart op een open wereldmarkt vol risico's. En wie niet anticipeert, voelt de volgende dip als eerste.

TEKST JUSTINE POPPE

Iedere melkveehouder voelde het. In vier maanden tijd kelderde de melkprijs, die op ruim 55 cent per liter lag, met meer dan vijftien cent. 'We zien dat de exporterende zuivelregio's, met name Oceanië, de Verenigde Staten en Europa, momenteel ongeveer 5 procent meer melk produceren', zegt Raf Beyers, adviseur bedrijfsontwikkeling en riskmanagement bij DLV. 'Twee procent daarvan schrijf ik toe aan de naweeën van blauwtong in Europa en vogelgriep in de VS. Door het verschoven afkalfpatroon was er in het najaar meer melk dan gewoonlijk. De andere 3 procent komt door het harder melken op wereldniveau als reactie op de hoge melkprijzen.' Ook lagere voerprijzen zorgen wereldwijd voor meer en dikkere melk. Die bewegingen op de wereldmarkt vertalen zich rechtstreeks in de melkprijs. Volgens Beyers

was 2021 een kantelpunt. Hij wijst op de evolutie van de melkprijs (figuur 1): waar die vroeger relatief stabiel was, verschijnen vanaf dat moment ongeziene pieken en dalen. 'Vanaf dat moment valt het effect van de afschaffing van het melkquotum grotendeels weg', vertelt Beyers. 'Minimumprijzen worden niet langer gegarandeerd en we zitten in een openmarktsituatie.' In die open markt volgden de schokken elkaar snel op: corona, de oorlog in Oekraïne, vogelgriep en blauwtong. Al die crisissen hadden hun impact op de melkprijs.

Nieuwe realiteit in Europa

Deze situatie was voor melkveehouders in het quotum-tijdperk grotendeels onbekend. Die open markt uit zich vandaag in een extreem volatiele melkprijs die moeilijk

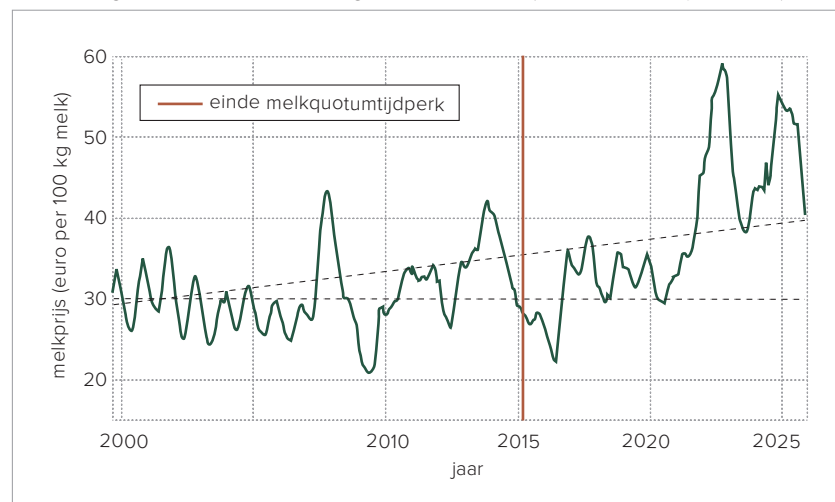

vraagt nieuwe mentaliteit

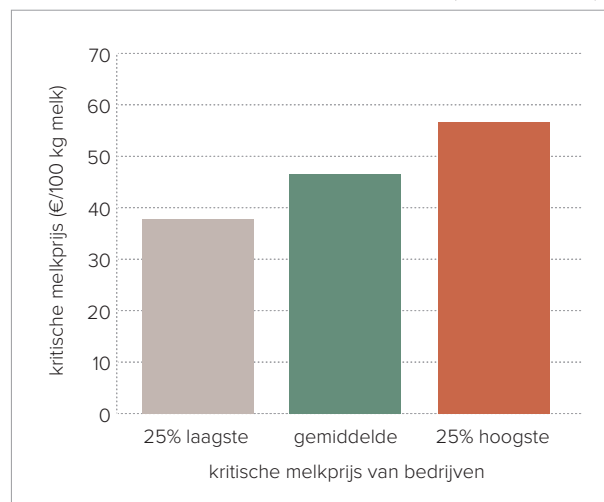
te voorspellen is. De afgelopen vijf jaren laten wel een terugkerend patroon zien: hoe hoger de piek, hoe dieper het dal. 'Onderschat de reactie van melkveehouders op goede melkprices niet', zegt Beyers. 'De drang om harder te melken is er wereldwijd. Dat is dan vaak weer de oorzaak van de volgende daling, en die kan snel gaan.'

'Na de lage melkpreis tijdens corona steeg de melkpreis een jaar lang, bleef daarna een half jaar stabiel en daalde vervolgens opnieuw een jaar', legt hij uit. 'Tijdens periodes van hoge melkprices zouden boeren zich al moeten voorbereiden op de volgende daling.' Die mentaliteit is echter nog niet wereldwijd verspreid. Dat blijkt uit een enquête

Figuur 1 – Ontwikkeling van de Europese melkpreis voor België met standaardgehalten, inclusief toeslagen, exclusief btw (bron: United Experts DLV)

Figuur 2 – Spreiding van de kritische melkpreis van bedrijven verbonden aan accountantskantoor Countus (bron: Countus)

Correcte melkprijs begint bij juiste match tussen zuivelverwerker en boer

Als boer heb je weinig vat op de melkprijs volgens Sander Hoogstijns, landbouwconsulent bij Boerenbond. Al wijst hij wel op het verschil in melkprijs tussen de zuivelfabrieken en contractprijzen. 'Loop niet blind naar een andere verwerker voor een hogere melkprijs, omdat collega's dat ook doen', zegt hij. 'Een melkprijsbepaling is zoals een loonbrief met

veel data, die per bedrijf wordt berekend. Die moet vooral goed aansluiten op je bedrijf.' Een belangrijk punt is het verschil in vet- en eiwituitbetaling. Een yoghurtverwerkend zuivelbedrijf geeft een hogere toeslag op eiwit, terwijl boter- en roomverwerkers meer betalen op vetgehalte. Ook de kwaliteitspremie speelt een rol. 'Sommige verwerkers verre-

kenen het coligehalte in de premie', zegt Hoogstijns. 'Boeren moeten uitmaken of dat positief is voor hen. Dat geldt ook voor weidemelk of duurzaamheidstoeslagen.' Ook de toeslag op Vlog-melk is belangrijk om mee te nemen. Net als de vraag of je coöperatief met aandelen of privé deel wilt uitmaken van een zuivelbedrijf.

onder 517 Vlaamse landbouwbedrijven van Boerenbond. Meer dan de helft heeft onvoldoende financiële buffer om een slecht jaar te overbruggen. Gemiddeld kan een landbouwbedrijf slechts zestien maanden zonder winst draaien. In de melkveehouderij zijn dat de periodes waarin de melkprijs onder de kritieke melkprijs zakt.

Bufferen verschil per bedrijf

Die kritieke melkprijs is voor elk bedrijf anders. Het is de melkprijs die nodig is om alle kosten te dekken. Ter indicatie: volgens het Nederlandse accountantsbureau Countus lag de gemiddelde kritieke melkprijs in 2024 op 46,5 cent per 100 kg melk (figuur 2, pagina 7). De hoogste 25 procent van de bedrijven zat gemiddeld op 56,6 euro, de laagste op 37,9 euro per 100 kg melk.

Cijfers voor 2025 zijn er nog niet. 'In Vlaanderen liggen die gemiddeld zo'n 10 cent per 100 liter lager', zegt Sander Hoogstijns, landbouwconsulent bij Boerenbond. 'Dat heeft te maken met een andere kostenstructuur. In Nederland liggen de kosten voor mestafzet in sommige regio's tot 10 euro hoger dan

in Vlaanderen.' Ook verschillen in emissierechten en subsidies spelen mee. Die subsidies waren het afgelopen jaar belangrijk. 'Door de goede melkprijs investeerden veel veehouders in nieuwe technieken. Daardoor steeg de kritieke melkprijs. Subsidies kunnen dat effect afremmen.' Hoe lager de kritieke melkprijs, hoe beter een bedrijf melkprijdschillen kan opvangen. Zo startte FrieslandCampina, dat intussen samenwerkt met Milcobel, 2026 met een garantieprijs van 39,50 euro per 100 kg melk, exclusief premies. Voor bedrijven met een kritieke melkprijs rond het Nederlands gemiddelde is dan meteen een buffer nodig.

Hoeveel geldreserve leg je aan?

Volgens Philip Jamart, oprichter en teamleider van XL-PRO Milking, bestaat een buffer niet alleen uit geld. 'Die kan ook in voervoorraad of meststoffen zitten', zegt hij. 'Je kan bijvoorbeeld extra mais hakselen, zodat je het jaar erna minder hoeft aan te kopen. Ook koeien of jongvee langer aanhouden om later te verkopen is een optie.' Geld opzijzetten blijft een derde mogelijkheid. 'In goede jaren zie ik veel investeringen in het machinepark', zegt Jamart. 'Dat

Raf Beyers, adviseur bedrijfsontwikkeling bij DLV: **‘Tijdens periodes van hoge melkprijzen moeten veehouders zich al voorbereiden op de volgende daling’**

kan, maar overdrijf niet.’ Hij pleit voor een buffer van ongeveer 1.500 euro per koe. Voor een bedrijf met 200 koeien betekent dat zo’n 300.000 euro. Volgens Hoogstijns van Boerenbond is dat sterk bedrijfsafhankelijk. ‘Werk je met veel personeel in plaats van familiale arbeid, dan heb je meer liquide middelen nodig. Ook belastingen uit een goed jaar kunnen in een slecht jaar zwaar doorwegen.’

Bufferen botst vaak met de fiscale realiteit. ‘Er zijn weinig fiscale voordelen om als landbouwer geld te sparen’, geeft Rick Hoksbergen, adviseur bij Countus, aan. Landbouworganisaties vragen al langer om fiscale reserveringen waarmee landbouwers hun inkomen over meerdere jaren spreiden. Zo verrekenen zij goede en slechte jaren beter met elkaar en vermijden zij grote schommelingen in belastingen.

Slim investeren ziet Hoksbergen als alternatief. Net als Jamart wijst hij op het aankopen van voer en meststoffen wanneer prijzen laag zijn. ‘Ook vervangingsinvesteringen naar voren halen kan helpen’, zegt hij. ‘Dan sta je sterker in een tijd van laagconjunctuur.’ Hoogstijns raadt aan om te investeren in zaken die rendement opleveren. Een voeraanschuifrobot krijgt in dat licht meer prioriteit dan een nieuwe cirkelhark.

Jonge boeren nog geen buffer

Voor jonge boeren ligt bufferopbouw vaak moeilijker. ‘Zij hebben het bedrijf pas overgenomen en moeten vooral deze laagconjunctuur overbruggen’, zegt Hoogstijns. Sommigen kiezen er daarom voor hun marge deels vast te klikken. Dat kan door kosten vast te leggen via contractprijzen voor voer of kunstmest.

Bij sommige zuivelbedrijven kan ook de melkprijs deels worden vastgelegd. Zo kan bij Danone vijftig procent van de jaarlijkse melkplas voor drie jaar worden vastgelegd.

Dat biedt zekerheid, maar beperkt ook het voordeel bij stijgende melkprijzen. ‘Of vastleggen zinvol is, hangt af van het type bedrijf en de ondernemersmentaliteit’, zegt Hoogstijns. ‘Wie minder risico wil of kan nemen, dekt zo een deel van zijn kosten af.’ Niet alleen de melkprijs bepaalt de rendabiliteit. Ook de kosten wegen zwaar, en daarop hebben boeren meer invloed volgens Hoogstijns. ‘De melkprijs schommelt, maar de kosten blijven stijgen. Machines worden technischer en duurder, en milieuregels en klimaat zorgen voor hogere voerkosten. Die maken op dit moment ongeveer 70 procent van de variabele kosten uit. Sturen op kwalitatief ruwvoer – jong maaien en gericht bemesten – kan die kosten drukken. Ook slim omgaan met termijnmarkten biedt kansen.’

Voorzichtig positief vooruitzicht

Ondanks de lage melkprijs kijkt Beyers voorzichtig positief vooruit. Prognoses tonen een herstel in de tweede helft van het jaar. ‘Boeren gaan minder melken en de vergrijzing zet door’, stelt hij. ‘Ik verwacht dat de lage melkprijs tot extra stoppers leidt.’ Ook handelsspanningen zouden volgens hem de prijzen laten afkoelen. De volatiliteit blijft echter. ‘Het melkquotum zorgde nooit voor goede prijzen’, besluit Beyers. ‘Dat is iets van de laatste jaren. Een boer die weet waar hij mee bezig is, kan daar voordeel uit halen.’ |

Geopolitieke spanningen wel degelijk van invloed op de melkprijzen wereldwijd

De wereld is vandaag anders dan vroeger, zegt Raf Beyers, adviseur bedrijfsontwikkeling en riskmanagement bij DLV. Ze is steeds sterker verdeeld in machtsblokken, met oplopende spanningen. Die geopolitieke ontwikkelingen hebben een duidelijke impact op de melkprijs. ‘De recente boterprijsdaling is daar een goed voorbeeld van’, zegt hij. Zo belandden de Verenigde Staten onder president Trump in een tarievenoorlog met buurlanden Mexico en Canada. Die handelsspanningen troffen ook Amerikaanse zuivelproducten. ‘Vanaf dat moment daalde de Amerikaanse boterprijs’, aldus Beyers. ‘Komt er meer goedkope Amerikaanse boter op de wereldmarkt, dan voelen we dat ook hier.’ De boterprijs

zakte daardoor van ongeveer 730 euro per 100 kg in juli 2025 naar 410 euro in de laatste week van dat jaar. Omdat boter en melkpoe-der de belangrijkste restproducten van melk zijn, had die daling ook een drukkend effect op de melkprijs.

Tegelijk wijst Beyers erop dat de stijgende Europese melkproductie minstens even belangrijk is. ‘Landbouwproducten zijn weinig prijselastisch’, legt hij uit. ‘Een klein overschot volstaat om de prijs sterk te doen dalen, en omgekeerd.’ Ook handelsakkoorden spelen mee, zoals Mercosur. ‘Zuid-Amerika is netto-importeur van zuivel, dus die deal is voor melkveehouders niet per se negatief.’ Anders ligt dat bij China, dat sinds kort in-

voertarieven hanteert van 21,9 tot 42,7 procent op Europese zuivel. Volgens de Belgische Confederatie van de Zuivelindustrie is China voor België, met een exportwaarde van 85 miljoen euro, de derde belangrijkste afzetmarkt buiten de EU, vooral voor melk, ingedikte room en kaas. De tarieven legt die export zo goed als stil, stelt de organisatie. De impact op de melkprijs blijft volgens experts echter beperkt. Slechts 1,7 procent van de Europese kaasproductie en ongeveer 2 procent van de boterequivalenten gaat naar China. Vooral verwerkers die sterk op die markt gericht zijn, kunnen dat voelen. Tegelijk geldt: exportmarkten verliezen betekenen ook nieuwe markten zoeken.